

MERSİN ÜNİVERSİTESİ ÖĞRENCİLERİNİN ÇEVRE KONUSUNDA TUTUMLARI VE RİSK ALGILARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Gülçin Yapıcı, Oya Ögenler, Ahmet Öner Kurt, Fazıl Koçaş, Tayyar Şaşmaz

Giriş ve Amaç: Çevre, canlıların içinde doğduğu, sürekli olarak ilişkide bulunduğu dış ortam olarak tanımlanmaktadır. İnsan sağlığını olumsuz olarak etkileyen fiziksel, kimyasal, biyolojik ve sosyokültürel faktörlerin kontrol altına alınması için yönetsel, toplumsal ve bireysel önlemler alınmalıdır. Bireysel önlemlerin başında kişilerin çevre bilincinin geliştirilmesi gelmektedir.

Çalışmanın amacı; Mersin Üniversitesi öğrencilerinin çevre konusundaki tutumlarını ve çevre ile ilgili algıladıkları risk etmenlerini belirlemek, çevre konusunda farkındalıklarını artırmaktır.

Gereç ve Yöntem: Kesitsel tipte olan bu çalışmanın verileri, 1 Mayıs-1 Haziran 2014 tarihleri arasında toplandı. Çalışmanın evrenini Mersin Üniversitesi'ndeki 13 fakülte ve bir yüksekokulun son sınıfındaki 1941 öğrenci oluşturmaktadır. %50 frekans, ± 3 hata payı, %99 confidence interval ile minimum öğrenci sayısı 945 olarak hesaplandı ve çalışmaya 950 öğrenci alınmasına karar verildi. 14 fakülte/yüksekokulun 7'si çalışmaya alındı. Buna göre sağlık bilimlerinden Tıp Fakültesi ve Sağlık Yüksekokulu, fen bilimlerinden Mühendislik ve Su Ürünleri Fakültesi, sosyal bilimlerden İktisadi ve İdari Bilimler ve Turizm Fakültesi, eğitim bilimlerinden Eğitim Fakültesi çalışmaya dahil edildi. Mersin Üniversitesi Klinik Araştırmalar Etik Kurulu'ndan onay alındı.

Hedeflenen öğrencilerin 918'ine ulaşıldı (%96.6). Öğrencilerin 113'ü (%12.3) çalışmaya katılmadı. 805 öğrenciye gözetim altında anket uygulandı. 31 öğrencinin anketi eksik veriler nedeniyle değerlendirme dışı bırakıldı ve 774 anket (katılım oranı %81.5) üzerinden analizler gerçekleştirildi.

Ankette, öğrencilerin sosyodemografik özellikleri ve çevre eğitimi alma durumlarını sorgulayan 22 soru, 21 durumdan oluşan "Çevresel Tutum Ölçeği" (Şama) ve 22 durumdan oluşan "Çevre Risk Algısı Ölçeği" (Altunoğlu ve Atav) bulunmaktadır.

Verilerin değerlendirilmesinde "Çevresel Tutum Ölçeği" ve "Çevre Risk Algısı Ölçeği" bağımlı değişkenler, katılımcıların sosyodemografik özellikleri ve çevre konusunda eğitimlerini sorgulayan veriler bağımsız değişkenler olarak alındı. Verilerin özetlenmesinde frekans, yüzde, ortalama ve ortanca, verilerin karşılaştırılmasında Student-t testi, Mann-Whitney U testi ve ANOVA varyans analizi kullanıldı. $p < 0.05$ istatistiksel olarak anlamlı kabul edildi.

Bulgular: Çalışmaya katılan 774 öğrencinin %55.8'i kadın, %44.2'si erkek, yaş ortalamaları 23.6 ± 1.8 (20-38 arası) idi. Öğrencilerin annelerinin %64.3'ü ve babaların %44.9'u ilköğretim ve altında eğitim almıştı. Annelerinin %80.9'u çalışmıyor, babalarının %27.7'si esnaf ve serbest çalışıyordu. Ailelerin ortalama geliri 2000 TL, öğrencilerin ortalama aylık harcamaları 500 TL idi.

Katılımcıların %44.5'i ilköğretim ve lisede, %53.0'ü üniversitede çevre konusunda eğitim almışlardı. Öğrencilerin %80.8'i çevre konusunun ilgilerini çektiğini, %42.4'ü çevre konusunda çeşitli aktivitelere katıldığını belirtti. Çevre konusunda bilgi edinmek için en sık başvurdukları kaynaklar internet (%87.6), televizyon (%58.3) ve gazeteydi (%51.7). Öğrencilerin "Çevresel tutum ölçeği" ortalama puanı 81.14 ± 11.38 (33-105 arası) olarak belirlendi. En yüksek ölçek puanı sağlık bilimleri bölümlerinde (83.34 ± 10.90), en düşük sosyal bilimler bölümlerindeydi (78.83 ± 12.21). Kadınların ölçek puanı (83.14 ± 10.17)

17. ULUSAL HALK SAĞLIĞI KONGRESİ

erkeklere (78.61 ± 12.30) göre anlamlı düzeyde yüksekti ($p < 0.05$). Öğrencilerin üniversite veya öncesi eğitimlerinde çevre konusunda ders almaları ile ölçek puanları arasında ilişki saptanmadı ($p > 0.05$). Ancak öğrencilerden çevre konusu ilgisini çekenler (82.36 ± 11.01) çekmeyenlere (76.12 ± 11.54) göre anlamlı olarak daha yüksek puan aldı ($p < 0.05$). Çevre risk algısı ölçeği”ne göre öğrencilerin risk algısı en yüksek olan durum nükleer enerji üretiminden ortaya çıkan radyoaktif maddelerin etrafa yayılması (6.02 ± 1.49), en düşük durum ise ticari balıkçılıktı (4.65 ± 1.82). Ölçeğin alt boyularına göre öğrencilerin en yüksek risk olarak “kimyasal atık riskini”, en düşük “kaynakların tükenme riskini” gördükleri saptandı.

Sonuç ve Öneriler: Çalışmamızda öğrencilerin çevre risk algı düzeylerinin orta derecenin üzerinde olduğu saptandı. En yüksek riskin çalışmanın yapıldığı yöreden kaynaklandığı düşünülen nükleer enerji kaynaklı radyasyon olduğu gözlemlendi. Tehlike kişilerin kendilerine ne kadar yakınsa olayı o kadar riskli olarak değerlendirdikleri görülmektedir.

Kadınların erkeklere göre çevreye daha olumlu tutumlarının olduğu gözlemlendi. İlkokuldan üniversiteye kadar derslerde çevre konusunun yer almasının öğrencilerin tutumlarını etkilemediği belirlendi. Eğitim kurumlarının çevre konusundaki ders içeriklerinin genellikle bilgi verme niteliğinde olduğu, öğrencilerin çevreye karşı tutumlarını olumlu yönde geliştirecek nitelikte olmadığı düşünülmektedir. Çevre konusuna ilgisi olanların daha olumlu tutum sergiledikleri ve en sık bilgi kaynaklarının internet, görsel ve yazılı basın olduğu saptandı. Medyanın çevre bilincini oluşturmada rolü olduğu dikkate alınarak çevre konusuna daha fazla yer verilmesinin gerektiği düşünülmektedir.

Anahtar kelimeler: Çevre, risk algısı, üniversite öğrencileri

17. ULUSAL HALK SAĞLIĞI KONGRESİ

TRAKYA ÜNİVERSİTESİ BALKAN KONGRE MERKEZİ

20-24 EKİM 2014 - EDİRNE

KONGRE KİTABI

ISBN: 978-605-84926-2-2

